

**ခုတ်အဲၣ်ယူၣ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ
လီၢ်ခၢၣ်သးဝဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်
ကီၢ်သူလုၤ**

**ခုတ်အဲၣ်ယူၣ်-ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ, ကရၢခိၣ် သးခိၣ်ကျၢၢ်ဒိၣ်စိ စီမူၤတူစ့ဖိ
အလံာ်ဟ့ၣ်ယုၢ်ဆူ ၂၇၆၀ နံၣ် ကညီနံၣ်ထီၣ်သီ**

ကညီနံၣ်-သလုၤလါထီၣ်(၁)သီ, ၂၇၆၀နံၣ်
ခရံၣ်နံၣ်-လါယနူၤအါရံၤ(၁၃)သီ, ၂၀၂၁နံၣ်

တနံၤအံၤမ့ၢ်ဝဲ ၂၇၆၀နံၣ်, သလုၤလါထီၣ်သီ(၁)သီ ကညီနံၣ်ထီၣ်သီ အမုၢ်နံၤလီၤ. ပဝဲကညီကလုာ်
ယုာ်ဒီးကီၢ်စၢဖျိၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢာ် ပလဲၤခိဖျိဘၣ်သကိးဝဲ ကညီနံၣ် (၂၇၅၉)အနံၣ်အံၤ ၇၁၇၁ဘၣ်ဘၣ်ဒီး
န့ၣ်လီၤဒီးခိယီၤသကိးပဝဲဆူ ကညီနံၣ် ၂၇၆၀နံၣ်သီအပူၤန့ၣ်လီၤ.မံ ၂၇၆၀နံၣ်,ကညီနံၣ်ထီၣ်သီကဟဲစိာ်န့ၣ်
ပပုၤကလုာ်ကညီဖိတဖၣ်ဒီးကီၢ်စၢဖျိၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိခဲလၢာ်လၢတၢ်ဆိၣ်၇၁,တၢ်ယုာ်တၢ်ဖိး,တၢ်သူၣ်ဖုံသးညီ,တၢ်
အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တၢ်အိၣ်ကုးအိၣ်ပွဲၤ, တၢ်မုာ်တၢ်ပၤလၢနီၢ်ခိၣ်နီၢ်သးခံမံၤလၢာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ကညီကလုာ်အံၤ နိပမ့ၢ်ပုၤတကလုာ်အသိး နိကလုာ်ဂၤအိၣ်ဒီးအနံၣ်ထီၣ်သီဒၣ်ဝဲအသိး ပအိၣ်
စ့ၢ်ကိးဒီးပနံၣ်ထီၣ်သီန့ၣ်လီၤ. ကညီနံၣ်ထီၣ်သီအံၤမ့ၢ်တၢ်ဂံၢ်န့ၢ်အီၤလၢ ပပုၤကလုာ်အတၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤ အိၣ်ဆိး
ဆူကီၢ်အံၤ ခံဘျီတဘျီ စးထီၣ်တချုးခရံၣ်နံၣ် ၇၃၉ နံၣ် ဒီးတုၤဆၢ ကတီၢ် အံၤအယိ မ့ၢ်ဝဲ ၂၇၆၀နံၣ် န့ၣ်လီၤ.
ကညီနံၣ်ထီၣ်သီ မ့ၢ်ကညီကလုာ်အထူသနူ, အလုၢ်အလၢာ်, အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအက့ၢ်အဂီၤ အါမံၤအကျါ
တမံၤဒီး ဘၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်တ့ၢ်ဒီး မၤလၢကပီၤအီၤလၢ ကညီကလုာ်အသိးအကျါ အစိတဖၣ်အစိန့ၣ်လီၤ.
စိတဖၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ, တၢ်ဘၣ်အိၣ်မူယုာ်ဒီးကလုာ်ဂၤတဖၣ် ဒီးသနူထီၣ်အသး လၢတၢ်အိၣ်
ဘူးအိၣ်တံၢ်, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, တၢ်စ့ၢ်တၢ်နၢ်အဖိခိၣ် ကညီကလုာ်တဖၣ်အသိးအကျါ တၢ်မၤလၢကပီၤ
ကညီ ကလုာ်နံၣ်ထီၣ်သီအိၣ်ထီၣ်ဝဲအါမံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဖိခိၣ် ကညီကလုာ်ခိၣ်နၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢ အအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်စိက့ၢ်ထီတဖၣ်
ဟံဖျိၣ်ထီၣ်အသးဒီး အတၢ်ဂဲၤလိာ်ဝဲလၢ ဘျီဒိၣ်အဖိခိၣ် ကညီကလုာ်နံၣ်ထီၣ်သီအမုၢ်နံၤအံၤ ဘၣ်တၢ်
သ့ၣ်ညါဟံပနီၣ်အီၤ လၢကီၢ်ပဒိၣ် ၆ ၁၉၃၇ နံၣ်အတီၢ်ပူၤ နိအမ့ၢ်ကညီဒီတကလုာ်အနံၣ်ထီၣ်သီအမုၢ်နံၤ
ဒီးထူးဖျိၣ်တၢ်ဖျိၣ်က့ၤ ကညီဒီတကလုာ်လၢ နံၣ်ထီၣ်သီတနံၤယိအံၤန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်အမဲာ်ညါ ကညီနံၣ်
ထီၣ်သီအမုၢ်နံၤအံၤ ဘၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်အီၤ နိထံကီၢ်ဒီးဘ့ၣ်နံၤသဘူတနံၤအသိး ဖိးသဲစးလၢပုၤထံဖိကီၢ်ဖိ
ခဲလၢာ်အဂီၢ်အယိ မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးမုၢ်နံၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး ကီၢ်စၢဖျိၣ်ဒီးဘ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်အံၤပထံၣ်ဘၣ်လၢ
ကညီနံၣ်ထီၣ်သီအံၤ ဘၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်ဒီးမၤလၢကပီၤအီၤလၢ ပကညီဒီတကလုာ်အသိးအကျါ နိအမ့ၢ်
ကညီဒီတကလုာ်အနံၣ်ထီၣ်သီအသိးန့ၣ်လီၤ.

ပျာကညီမျှပျာတကလုာ်လၢ အအိၣ်လၢပွဲၤဒီး ပျာတကလုာ်အက့ၢ်အဂီၤ ဒီးကမ့ၢ်ပျာကလုာ် တကလုာ်လၢ အမူဒီးလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်, အလီၢ်အိၣ်ဝဲနီၢ်နီၢ်လၢ ကညီကလုာ်ကိးနီၢ်ဂၤဒီး ကဘၣ်ကတီၤဟံးယၢ်, စူးကါပပျာကလုာ်အက့ၢ် အဂီၤ, အသူးအသ့ၣ်အလၢကပီၤ, အကျိၣ်အကျၢ်, အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအထူသန့, လုာ်လၢတဖၣ် လၢအတၢ်အိၣ်မူကိးမုၢ်နံၤအပူၤဒီးမၤထီၣ်ဝဲဒၣ် ပျာကလုာ်အက့ၢ်အဂီၤတဖၣ်အံၤ လၢအဖိးမံဒီး စိၤအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် လၢအအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢ ပပျာကလုာ်အက့ၢ်အဂီၤသူးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ထံးခိၣ်ဘိအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိလၢအိၣ်မူဖဲ ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤတဖၣ် ကဘၣ်အိၣ်မူဟံးယၢ်ဝဲပမိၢ်ဒိၣ်ပၢ်ဒိၣ် လၢအလဲၤပူၤကွံာ်တဖၣ် အတၢ်ဟ့ၣ်သါ, ကဘၣ်အိၣ်မူဟံးယၢ်မူဒါ မၤဝဲဒ်သိး ပပျာကလုာ်လၢအအိၣ်မူသကိးခဲအံၤတဖၣ်ကအိၣ်မူစူးကါ ပပျာကလုာ်အတၢ်မုၢ်တၢ်တဖၣ် ဒီးကဘၣ်အိၣ်မူ ဟ့ၣ်သါဝဲဒၣ်ပပျာကလုာ် သ့ၣ်ဘိၣ်သးစၢ်တဖၣ် လၢကသ့ၣ်ဒိၣ်ဟံးယၢ်, စူးကါဒီးစိၢ်မူစိၢ်ဂဲၤ ပပျာကလုာ် အတၢ်န့ၢ်သါတဖၣ် လၢအတၢ်အိၣ်မူ ဆူညါတစိၤဘၣ်တစိၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်မူအိၣ်ဒါအံၤ မ့ၢ်ဒိတကလုာ်အမူအဒါ, မ့ၢ်ပပျာကလုာ် တဂၤစုာ်စုာ်အမူအဒါလၢတၢ်ကဘၣ်မၤလၢပွဲၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

ကတီၢ်အံၤ ပပျာကလုာ်တဂၤစုာ်စုာ်ဒီးပပျာကလုာ်အတၢ်ကရၢကရိတဖၣ် လၢအသန့ၣ်, လၢအကျိၣ်အကျဲ, အလီၢ်အကျဲဒၣ်ဝဲ ဂဲၤလိာ်, ဟံးယၢ်ကတီၤ, စူးကါဝဲဒၣ်ပပျာကလုာ် အက့ၢ်အဂီၤတဖၣ်အယိ တုၤမုၢ်မဆါတနံၤအံၤ ပအိၣ်မူဒ်ပျာတကလုာ်အသိးဒီး ပဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဟံးပနီၣ်ပုၤလၢ ပမ့ၢ်ပျာတကလုာ်ဖဲကီၢ်အံၤအပူၤ ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤန့ၣ်လီၤ. ပျာတကလုာ်အတၢ်အိၣ်စိၢ်အိၣ်ကျၢၤ အိၣ်သန့ၤထီၣ်အသးလၢ ပျာတကလုာ်ဝဲန့ၣ် အပျာကလုာ်တဂၤစုာ်စုာ် အတၢ်အိၣ်မူ ဟံးယၢ်ကတီၤ, စူးကါဒီးမၤထီၣ်အီၤ ပပျာကလုာ်အက့ၢ်အဂီၤတဖၣ် အတၢ်ဟံးဖိၣ်ထီၣ်သးအမဲာ်ညါ ထံကီၢ်လၢ အအိၣ်ဝဲဒၣ်အပူၤ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ထံကီၢ်တၢ်ဘျၢသဲးခိၣ်သ့ၣ်အပူၤ တၢ်ကဘၣ်ကွဲးဟံးလီၤအသး လီၤတၢ်လီၤဆဲး, အိၣ်ဒီးတၢ်အုၣ်ကီၤသးအလၢအပွဲၤဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ခွဲးဟ့ၣ်ယၢ် ဖိးသဲးအမဲာ်ညါ, တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဆိၣ်ထွဲအီၤလၢ ပုၤန့ၢ်စိၢ်န့ၢ်ကမိၤပၢတၢ်တဖၣ်လၢတၢ်မၤဖျါထီၣ်အမိၢ်လံၤမိၢ်ပျာတၢ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီကလုာ်အတၢ်စံၣ်စိၤဒိတကတီၢ် ကအိၣ်မူဘၣ်ဝဲဒ်ပပျာကလုာ် ဒီးလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒ် ပျာကလုာ် အဂၤ ဒ်စိၤဆၢကတီၢ်အသိးအဂီၢ် ထံကီၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ်တဖၣ် တကွဲးဟံးလီၤအီၤ ဒီးဟ့ၣ်တၢ်ဒိသဒၤ, ဟ့ၣ်ခွဲးဟ့ၣ်ယၢ်ဒီးဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဆိၣ်ထွဲဘၣ်. တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ထဲသိးတုၤသိး, တၢ်သဘျၢ, တၢ်တီတၢ်တြၢ်လၢကလုာ်ဂ့ၢ်ဝီ, ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိဂ့ၢ်ဝီ, ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးဂ့ၢ်ဝီ, မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွံာ်ဂ့ၢ်ဝီ, ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်တဖၣ်ဘၣ်. ကညီ ကလုာ်တဖၣ် ဘၣ်ဂဲၤလိာ်ဝဲဒၣ်လၢကျဲအါဘိဒီး တုၤထီၣ်ဝဲဆူ စုကဝဲၤတၢ်ဂဲၤလိာ်အပတီၢ်လၢကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ကညီဒိကလုာ်တၢ်ဟ့ၣ်မူဟ့ၣ်ဒါအသိး ကညီဒိကလုာ်စၢ်ဖိၣ်ကရၢ တိခိၣ်ရိၣ်မဲဒီး ဂဲၤလိာ်ဝဲဒၣ်လၢစုကဝဲၤတၢ်ဂဲၤလိာ်အကျဲ လၢကညီကလုာ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အဂီၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ်ယံာ်တ့ၢ်ဝဲအနံၣ်(၇၀)ဘျၢလံၤန့ၣ်လီၤ.

ကတီၢ်အံၤ ကညီဒိကလုာ်စၢ်ဖိၣ်ကရၢယုာ်ဒီး ကလုာ်န့ၣ်ပုၤဖိၣ်တၢ်စုကဝဲၤကရၢတနီၤ ဆိကတီၢ်တၢ်ဂဲၤလိာ်လၢ စုကဝဲၤအကျဲ ဒီးမၤတၢ်ပတုာ်ခးဒီး ကီၢ်ပဒိၣ်ဝံၤ ထံၣ်လိာ်စံးကတီၤတၢ်ဒီး ကီၢ်ပဒိၣ်လၢ ထံရူၢ်ကီၢ် သဲးဂ့ၢ်ဝီဒီး တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိကတီၢ်တၢ်ဒုး, တမ့ၢ်တၢ်မုာ် တၢ်ခုၣ်နီၢ်နီၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒဲးဘၣ်. တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်နီၢ်နီၢ်ကအိၣ်ထီၣ်ဝဲဖဲ ကညီဒိကလုာ်ဒီး ကလုာ်န့ၣ်ဖဲထံကီၢ်အံၤအပူၤ

တဖန်, ဘဉ်တၢ်သ့ၣ်ညါဟ်ပနီၣ်, ဟ်ကဲအီၤဒ်အမ့ၢ်ပုၤကလုာ်တဖန်ဒီးဒီးန့ၢ်ဘဉ်ဝဲဒ်မိၣ်ကရုၢ်စံၣ်ခွဲးယၢ်, တၢ်ထဲသိးတုၤသိး, တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးခွဲးယၢ်တဖန် လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ထံကီၢ်တၢ်ဘျၢသဲးအပူၤ အိၣ်ကွဲး လီၤသး လီၤတၢ်လီၤဆဲးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒ်န့ၢ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ပဒိၣ်လၢအမၤနၢၤတၢ်စ့ၢ်ကီး ကဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ပၤတၢ်ပြးအက့ၢ်အဂီၤ လီၤတၢ်လီၤဆဲးတအိၣ်ထီၣ်ဒ်ဒ်အဆၢကတီၢ် အလီၢ်အိၣ်လၢကလုာ်န့ၢ်ဒီးကီၢ်ပဒိၣ် အဘၢၣ်စၢၤ ဒ်သိးတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ကအိၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲဒ်လၢ ကီၢ်တဘျုးအံၤအပူၤအဂီၢ် တၢ်မၤသ့ၣ် တဖန်အံၤ မ့ၢ်ကတီၢ်လၢကညီၣ်ဒိကလုာ်စၢၤဖိၣ်ကရၢပညီၣ်သီၤအခိၣ်ဒီးမၤအီၤန့ၢ်လီၤ. တၢ်မၤအံၤအမိၢ်လံၤမိၢ်ပုၤကအိၣ် ထီၣ်အဂီၢ် အလီၢ်အိၣ်ဝဲနီၢ်နီၢ်လၢ ကညီၣ်ဒိတကလုာ်ဒီးကီၢ်စၢၤဖိၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိကိးဂၤဒဲး ကဟံးန့ၢ်မူဒါ ဒီးမၤ သကိးအီၤလၢအသနၢၣ်ဒ်ဝဲစ့ၢ်စ့ၢ်န့ၢ်လီၤ.

ဒ်ပဟံးကၤယၢ် ပပုၤကလုာ်အက့ၢ်အဂီၤတဖန်အသိး တကတီၢ်ယီၤ ပကမ့ၢ်ပုၤတကလုာ်လၢ အ လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် ဒ်စီၤအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် လၢသနၢၣ်ကိးသနၢၣ်ဒဲးအဂီၢ် တၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့ မ့ၢ်တၢ် အကါဒိၣ်ဝဲန့ၢ်လီၤ. ပုၤကလုာ်ဒီးထံကီၢ် လၢအလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ် လၢမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်, သုးဂ့ၢ်သုးဝီ, ထံရှၢ် ကီၢ်သဲးဒီးဒိၣ်စိဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢတဖန်မ့ၢ်ပုၤကလုာ်, ထံကီၢ်တဖန်လၢအဖျိးစိဝဲဒ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့ န့ၢ်လီၤ. ကတီၢ်အံၤဒီးဆူညါ အလီၢ်အိၣ်ဝဲဒ်လၢ ပပုၤကလုာ်ဒီး ကညီၣ်ကလုာ်သ့ၣ်စၢၤသးဘီၣ်တဖန် ကဂဲၤ လိာ်ဟံးန့ၢ် တၢ်ကူၣ်ဘဉ်ကူၣ်သ့ဒီး မၤထီၣ်ထီၣ်ပပုၤကလုာ်အတၢ်အိၣ်မူလၢ အချုးစီၤဆၢကတီၢ်အဂီၢ် ကမ့ၢ် တၢ်အုၣ်ကီၤသးလၢပပုၤကလုာ်အတၢ်အိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဆူညါအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.

ပပုၤကလုာ် တဂၤဘဉ်တဂၤစ့ၢ်စ့ၢ် အတၢ်ဂံၢ်ယုာ်ဒီးဟ်ပနီၣ်လီၤအသးလၢအမ့ၢ် ကညီၣ်ကလုာ်, အ တၢ်သ့ၣ်ပာ်ဒိၣ်, ဟံးယၢ်, စူးကါ, မၤထီၣ်ထီၣ်ပပုၤကလုာ်အက့ၢ်အဂီၤအသုးအသ့ၣ် အတၢ်ဟ်ဖိၣ်ထီၣ်သး တဖန် ကမ့ၢ်ဝဲပပုၤကလုာ်ကအိၣ်မူဝဲ ဒ်ပုၤတကလုာ်အသိးဒီး အတၢ်အိၣ်စံာ်အိၣ်ကျၢၤ, အတၢ်လဲၤထီၣ် လဲၤထီၣ်န့ၢ်လီၤ. ပတၢ်တူၢ်လိာ်မၤလၢကပီၤပပုၤကလုာ်ကညီၣ်န့ၢ်သီအံၤမံၤပကအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်တဲာ် အၢၣ်လီၤပသးလၢ နံၣ်သီအံၤအပူၤ ဒီးဆူညါ ပကဂံၢ်ယုာ်ဒီး ဟ်ဖိၣ်ထီၣ်ပသး ဒ်ပမ့ၢ်ပုၤတကလုာ်လၢအမူ ခိဖျိတၢ်ဟံးယၢ်ဂၢ်ကျၢၤက့ၤ ပပုၤကလုာ်အက့ၢ်အဂီၤ, အသုးအသ့ၣ်အလၢကပီၤတဖန်, စူးကါအီၤလၢ ပတၢ်အိၣ်မူကိးမုၢ်န့ၢ်အပူၤဒီး တကတီၢ်ယီၤ ပက့ၢ်ပဂီၤပသုးပသ့ၣ်တဖန် ကလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ် ပကဟံးန့ၢ် သကိးမူဒါဒီးမၤပျါထီၣ်အီၤလၢပသနၢၣ်ဒ်ဝဲစ့ၢ်စ့ၢ်န့ၢ်တက့ၢ်.

**မံၤပပုၤကလုာ်ပပုၤကညီၣ်ဖိဒီးကီၢ်စၢၤဖိၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိကိးဂၤ
ကဘဉ်ဆိၣ်ဂ့ၤဝဲ ဖဲနံၣ်သီလၢသီအပူၤအံၤန့ၢ်တက့ၢ်.**
